

ACCES LA LUAREA DECIZIILOR

nu da șpagă

LA CE LE-OR TREBUI INFORMAȚII DE INTERES PUBLIC CETĂȚENILOR CUMSECADE?

Cetățenii cumsecade în țara noastră își văd de treabă: muncesc, cresc copii, plătesc taxe, fac credite, au nemulțumiri pe care nu le exprimă față de cei care pot să le rezolve, au drepturi pe care nu le folosesc, sunt în general de părere că lucrurile merg prost.

Interesul pentru treburile publice este mic, pentru că am învățat cu toții că sântem cumsecade dacă ne vedem de treabă.

Cetățenii care își văd numai de treaba lor nu există decât în evidența Ministerului Finanțelor Publice și în datele culese de ultimul recensământ. În barometrele de opinie publică, tot ei apreciază că țara merge într-o direcție greșită. Altfel, nu protestează și nu se văd.

ȘI TU, ÎȚI VEZI ÎN CONTINUARE DE TREABA TA?

Măcar o dată la patru ani te duci la vot. Ai un rol de juriu într-un concurs în care decizi cine sunt oamenii care te conduc pentru viitorii 4 ani. Îi judeci în funcție de criteriile și informațiile pe care le deții despre ei.

Ce se întâmplă însă dacă nu ai informațiile corecte și relevante pentru decizia pe care o iei? S-ar putea ca discernământul să nu-ți folosească foarte tare.

Poate nu te interesează alegerile, atunci am început broșura greșit și ne ceartă șefii.

Bănuim că ești totuși curios să afli cât impozit vei plăti statului pentru veniturile tale sau ce ajutor de la stat ai putea primi în cazul în care nu ai suficiente venituri.

Singura modalitate de a-ți satisface curiozitatea față de treburile publice se face prin accesul la informații. Pentru aceasta însă îți este de folos să știi ce este obligația de transparență a instituțiilor și autorităților publice și să o folosești în interesul tău.

Conform Legii 52/2003 a transparenței decizionale în administrația publică, obligația de transparență este obligația autorităților administrației publice de a informa și de a supune dezbaterii publice proiectele de acte normative și de a permite accesul la luarea deciziilor administrative și la minutele ședințelor publice.

DE CE A FOST NEVOIE DE O LEGE A TRANSPARENȚEI ÎN ADMINISTRAȚIA PUBLICĂ?

Au existat două motive de principiu:

- în primul rând, pentru a oferi control alegătorilor asupra celor aleși la nivel local, județean sau național și în timpul exercitării mandatelor,
- în al doilea rând, pentru că există mai multe autorități publice care au competența de a impune norme în afara Parlamentului, special constituit în acest scop.

În afara consiliilor județene și locale, care au atribuții de reglementare la nivel județean sau local, Guvernul are în România atribuții de reglementare substanțiale, concurențând Parlamentul. Prerogativele legislative ale Guvernului (implicit, ale ministerelor din subordine) copleșesc Parlamentul cu ordonanțe și ordonanțe de urgență. Acestea intră imediat în vigoare și sunt adoptate, modificate sau respinse de către Parlament numai după ce au produs deja efecte. O statistică simplă arată care este scorul competiției legislative dintre Parlament și Guvern în doi ani diferiți de guvernare dintre mandate:

	Legi	Ordonanțe	Ordonanțe de urgență
1995	139	45	2
2002	683	730	209

TRANSPARENȚĂ VS. STAT CAPTIV

Știi deja, **corupția este abuzul puterii publice pentru obținerea de beneficii private, personale sau de grup.** Recunoști ușor șpaga, în limbaj juridic luarea sau darea de mită, ca faptă de corupție. Există forme mai greu de identificat, deci și mai greu de recunoscut, de corupție. Una dintre ele este corupția care afectează chiar elaborarea legilor. Specialiștii o numesc **corupție legislativă.**

Legile servesc interesul public, deci și al tău. Atunci când legile sunt cumpărate de anumite grupuri de interese, ajung să fie uneltele unor interese private deși respectarea lor este obligatorie pentru toți cetățenii. Această situație este numită **stat captiv**, adică statul în care legea obligă pe toți cetățenii să servească interesele private ale unui grup restrâns.

O lege proastă poate fi efectul unor erori neintenționate sau a unei tehnici legislative nefuncționale, ceea ce este un act de proastă administrare și nu de corupție. Dacă însă legea este intenționat făcută să deservească pe unii în detrimentul altora, atunci ea nu este numai proastă ci și coruptă.

CINE SUNT CUMPĂRĂTORII PREDILECȚII AI LEGILOR?

În anul 2000, Banca Mondială a realizat o cercetare cu privire la manifestarea formelor corupției în România, incluzând și corupția legislativă. Cercetarea a privit relația statului cu firmele. În condiții de confidențialitate, firmele au raportat că:

- 42% au cumpărat voturi parlamentare în favoarea unor interese private,
- 24% au susținut financiar partidele politice și campaniile electorale.

Mai mult, firmele au plătit ca legile existente să nu li se aplice:

- 19% au dat mită pentru a eluda plata impozitelor și a amenzilor, penalităților,
- 20% au influențat hotărârile instanței în procesele civile.

CE ESTE LEGEA TRANSPARENȚEI?

Legea transparenței asigură claritatea activității administrației publice centrale și locale pentru cetățeni prin intermediul a două mecanisme importante:

1. Participarea publicului la procesul de elaborare a reglementărilor, prin consultări despre proiecte de acte normative;

2. Participarea publicului la procesul de luare a deciziilor, prin accesul la ședințele forurilor deliberative, cum sunt consiliile județene și consiliile locale.

CU PUȚINE EXCEȚII, ȘEDINȚELE SUNT PUBLICE

Cu minim 3 zile înainte de desfășurarea unei ședințe publice, autoritatea publică în cauză va face public un anunț care va conține data și ora întâlnirii, precum și ordinea de zi, prin afișare la sediul și pe site-ul propriu și prin transmitere către mass-media. Persoana desemnată pentru relația cu societatea civilă va fi responsabilă atât de difuzarea anunțului cât și de invitarea specială a anumitor persoane. Participanții au dreptul să ia cuvântul în ședință publică. Participanții trebuie să știe că responsabilitatea adoptării reglementărilor aparține integral autorităților publice, chiar și atunci când opiniile exprimate de participanți sunt contrare celor exprimate de autorități.

Sunt închise ședințele în care se prezintă informații din domeniile apărării naționale, siguranței naționale și ordinii publice sau cu privire la interesele strategice economice și politice ale țării. Sunt închise ședințele autorităților dacă se prezintă informații din domeniul economic-financiar care pot aduce atingere concurenței loiale și datele personale, potrivit legii.

Minuta (sau procesul verbal) al ședinței publice, incluzând și votul fiecărui membru, cu excepția cazurilor în care s-a hotărât vot secret, va fi afișată la sediul autorității publice în cauză și publicată în site-ul propriu.

CE PRESUPUNE LEGEA TRANSPARENȚEI?

Autoritățile administrației publice centrale și locale au obligația de a face publice proiectele de reglementări înainte ca acestea să fie adoptate. Cei care îi privesc aceste reglementări, persoane fizice sau juridice, au posibilitatea de a formula sugestii și recomandări cu privire la proiectele care le-au fost prezentate. Sugestiile vor fi analizate de către autoritățile inițiatore, care vor decide dacă le includ sau nu în textul final al reglementărilor. Legea prevede posibilitatea celor interesați de a participa și de a-și exprima punctele de vedere în cadrul ședințelor organismelor menționate mai sus.

CINE IA DECIZIA FINALĂ CU PRIVIRE LA O REGLEMENTARE?

Legea transparenței nu îți dă dreptul să iei decizia finală cu privire la reglementările care vor fi adoptate. Autoritățile administrației publice vor decide dacă includ sau nu în proiectele de reglementări informațiile și sugestiile primite din partea ta, **fie că ești cetățean, reprezentant al unei organizații neguvernamentale sau al unei asociații de afaceri.**

NU CONFUNDA LEGEA TRANSPARENȚEI CU LEGEA LIBERULUI ACCES LA INFORMAȚIILE DE INTERES PUBLIC!

Spre deosebire de legea accesului la informațiile de interes public, care permite accesul cetățeanului la informațiile publice gestionate de diverse instituții publice, legea transparenței oferă posibilitatea cetățenilor de a participa activ la procesul de elaborare de reglementări prin sugestii adresate autorităților administrației publice.

DE CE LEGEA TRANSPARENȚEI DECIZIONALE ESTE O LEGE BUNĂ PENTRU TINE?

Corect aplicată, legea transparenței aduce beneficii.

Ție, în calitate de beneficiar al unor reglementări care îți servesc în mare măsură interesele, pentru că:

- afli de proiectele de reglementări propuse de administrația publică;
- îți exprimi punctele de vedere cu privire la aceste proiecte;
- îți adaptezi activitatea din timp la cerințele care urmează a fi introduse.

Administrației publice, care tot pe tine te servește, pentru că:

- obține în mod gratuit informații suplimentare cu privire la sectoarele de activitate care urmează să fie afectate de reglementările propuse;
- explică necesitatea reglementărilor propuse;
- înlătură problemele de implementare a reglementărilor datorate necunoașterii acestora de către cei cărora le sunt destinate;
- înlătură problemele de implementare datorate deficiențelor de redactare ale reglementărilor;
- câștigă încrederea opiniei publice.

Am vorbit până acum, în general, despre legi. Termenul exact este cel de reglementări.

Reglementările sunt toate actele normative care devin reguli pentru cetățeni (persoane fizice) sau instituții, firme, organizații neguvernamentale (persoane juridice), indiferent ce autoritate publică le-a emis.

Actele normative au efecte la nivelul unui număr mare de persoane, adică aplicabilitate generală. Avizele, licențele, aprobările, certificatele ca și alte asemenea vizează individual drepturile și/sau obligațiile unei singure persoane și nu fac parte din actele normative.

Actele normative la care ne referim sunt:

- legile, care sunt adoptate de puterea legislativă (Parlament),
- ordonanțele și ordonanțele de urgență, hotărârile de guvern, normele de implementare, adoptate de puterea executivă (Guvern),
- hotărârile forurilor deliberative de la nivel județean sau local, adoptate de consiliile județene sau locale.

Atenție! Obligația de transparență nu vizează decât actele normative emise de administrația centrală și locală.

CE AI DE FĂCUT?

1. INFORMEAZĂ-TE CU PRIVIRE LA ACTELE NORMATIVE ALE AUTORITĂȚILOR PUBLICE.

Surse de informare cu privire la proiectele de acte normative supuse consultărilor:

- anunț pe pagina de Internet a instituției publice;
- anunț afișat într-un spațiu accesibil publicului din sediul instituției;
- mass-media, dacă aceasta preia anunțul trimis de instituția respectivă.

Puteți primi informația referitoare la consultările asupra proiectelor de acte normative dacă depuneți o cerere în acest sens la autoritatea publică respectivă.

2. VERIFICĂ DACĂ INFORMAȚIA PRIMITĂ ESTE COMPLETĂ:

Anunțul privind elaborarea unui act normativ trebuie să cuprindă:

- nota de fundamentare a proiectului, expunerea de motive sau referatul de aprobare;
- textul complet al proiectului de act normativ;
- termenul de trimitere a comentariilor (cel puțin 10 zile)
- modul în care cei interesați pot trimite în scris comentariile.

3. PREGĂTEȘTE-ȚI PUNCTUL DE VEDERE!

Comentariile tale trebuie trimise în scris persoanei desemnate special de conducătorul autorității publice. Înainte de a le trimite, verifică dacă autoritatea publică respectivă poate primi mesaje prin poșta electronică, pe fax sau prin poștă. Acestea sunt doar propuneri, sugestii, opinii cu valoare de recomandare.

4. SOLICITĂ DEZBATEREA PUBLICĂ A PROIECTULUI DE ACT NORMATIV ÎN TERMEN DE 10 ZILE DE LA PUBLICAREA ANUNȚULUI!

Ține minte că participarea la elaborarea de acte normative se poate face în procesul de redactare a unui proiect de act normativ, înainte de supunerea spre analiză și avizare autorității publice care l-a inițiat.

Autoritatea publică este obligată să facă public anunțul cu privire la ședință cu cel puțin 3 zile înainte de desfășurarea acesteia. Anunțul va fi făcut public prin:

- afișare la sediul autorității;
- inserare în site-ul web;
- comunicare către mass-media.

Anunțul va conține:

- data, ora și locul de desfășurare;
- ordinea de zi.

5. TRIMITE COMENTARIUL ÎN SCRIS.

Dezbaterile publice pot fi solicitate în scris de către o asociație legal constituită sau de o altă autoritate publică, iar autoritatea publică inițiatore a proiectului de act normativ este obligată să le organizeze.

Din partea societății civile, solicitarea organizării de dezbateri publice poate fi făcută doar de organizații, nu și de către persoane individuale. Însă nimic nu te împiedică să participi la dezbateri, în calitate de cetățean, chiar dacă nu reprezinti o organizație. Mai mult, te poți adresa organizațiilor neguvernamentale pentru a le face cunoscute opiniile tale.

6. PARTICIPĂ LA DEZBATERILE PUBLICE

Dezbaterile vor avea loc în termen de cel mult 10 zile de la publicarea anunțului privind organizarea lor. Trebuie ca organizațiile neguvernamentale să fie pregătite să reacționeze foarte repede, pentru că legea permite dezbateri și a doua zi după publicarea anunțului, câtă vreme acestea au loc într-un termen de cel mult 10 zile!

Legea nu prevede nici o modalitate de organizare și structurare a acestor dezbateri publice.

Solicită și consultă regulamentul dezbaterii publice înainte de a te prezenta! Poți astfel preveni situația în care încalci regulamentul și poți fi avertizat, după care evacuat din sală.

Indiferent de numărul persoanelor care își doresc să participe la dezbaterile publice, jurnaliștilor nu li se poate interzice accesul.

7. EȘTI NEMULȚUMIT PENTRU CĂ:

1. Nu s-au organizat dezbateri publice cu privire la proiectul care te interesează, deși ai solicitat acest lucru.

Legea transparenței prevede căi de atac în cazul în care nu este respectată. Persoanele sau organizațiile au dreptul de a ataca în contencios administrativ instituțiile publice care nu respectă legea. Plângerea și recursul se judecă în procedură de urgență și sunt scutite de taxa de timbru.

2. Consultările s-au organizat netransparent sau formal.

3. Nu ți s-a dat cuvântul.

4. Nu au avut acces decât cei invitați.

Dacă un funcționar nu permite accesul la ședințele publice sau împiedică implicarea în consultările cu privire la proiectele de acte normative, poate fi sancționat pentru abatere disciplinară. Sancțiunea se aplică de către angajator. Conducătorii instituțiilor publice care nu sunt funcționari publici, (fiind fie demnitari, fie aleși), sau consilierii lor personali, nu pot fi sancționați în acest mod. Singura cale rămâne cea prevăzută de Legea contenciosului administrativ.

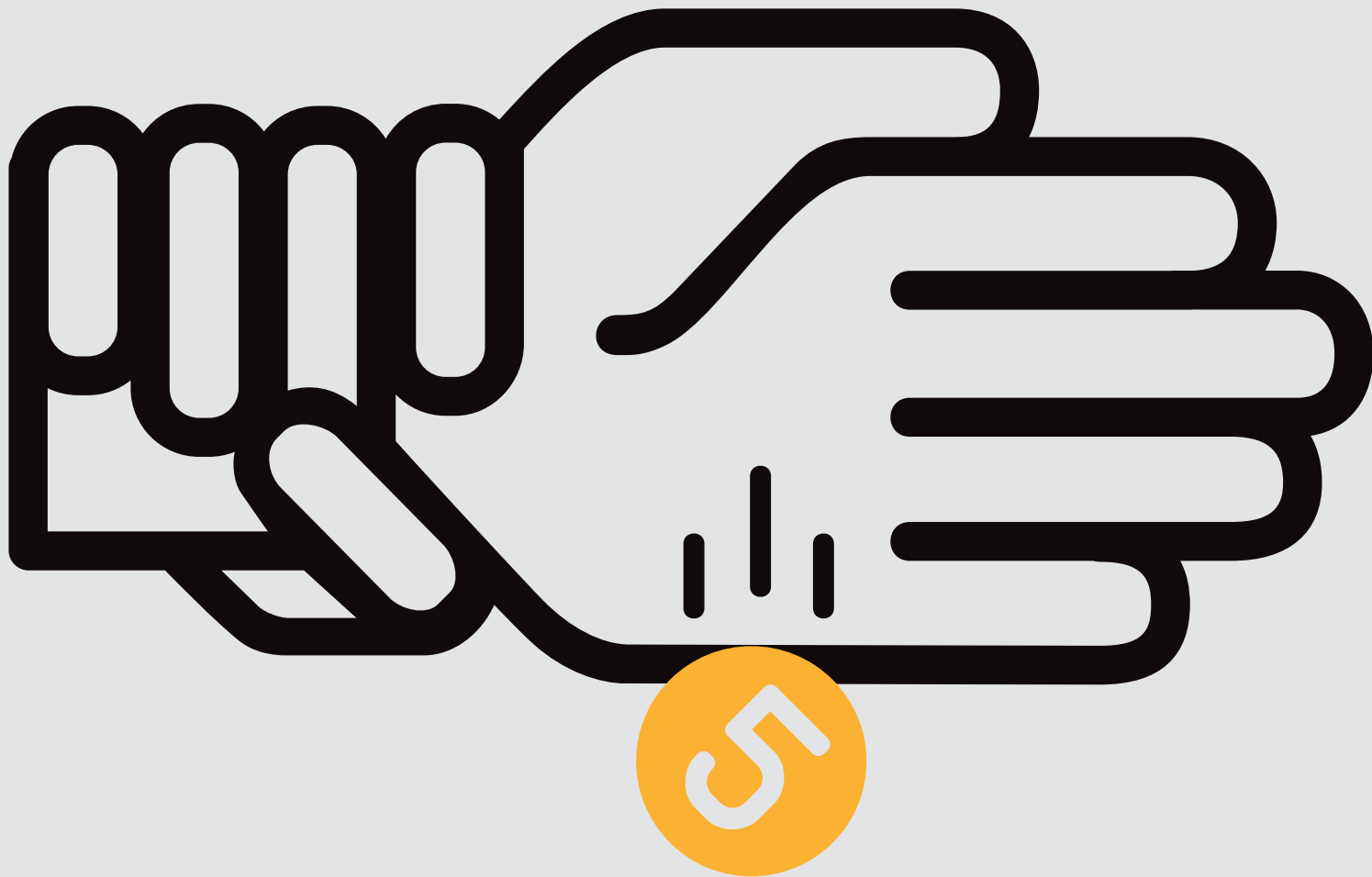
În afara Legii transparenței există și alte instrumente legislative prin care poți preveni ca actele normative care te guvernează să nu slujească interesul public sau să fie corupte.

- Reglementările privind conflictul de interese de către demnitari, aleși sau funcționari publici
 - Reglementările privind declararea darurilor
 - Reglementările privind declararea averilor
 - Reglementările privind finanțarea partidelor politice.
- Despre toate acestea te poți interesa la:

Transparency International - Romania / Asociația Română pentru Transparență (TI-Ro)
Telefon/fax: 021-222 28 86; 222 28 12
E-mail: office@transparency.org.ro

Asociația Pro Democrația (APD)
Telefon: 021-327 77 36; 327 77 57
Tel./fax: 021-321 67 44
Mobil: 0723-152 493; 0744-688 163
E-mail: apd@rdsnet.ro

Institutul pentru Politici Publice
Telefon: 021-314 15 42
E-mail: office@ipp.ro
Internet: www.ipp.ro

www.nudaspagina.ro